

Turističke atrakcije Transilvanije

Trajbar Patrutiu, Vlatka

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:855815>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

VLATKA TRAJBAR PATRUTIU

Turističke atrakcije Transilvanije

Tourist attractions of Transylvania

Završni rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u hotelijerstvu

Turističke atrakcije Transilvanije
Touristic attractions of Transylvania

Završni rad

Kolegij: **Turistička geografija**

Student: **Vlatka Trajbar Patrutiu**

Mentor: dr. sc. **Hrvoje GROFELNIK**, izv. prof.

Matični broj: **Ps25243/20**

Opatija, srpanj 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

VLATKA TRAJBAR PATRUTIĆ
(ime i prezime studenta)

25243PO20
(matični broj studenta)

TURISTIČKE ATRAKCIJE TRANSILVANIJE
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 21.06.2024.

Vlatka Trajbar Patrućić
Potpis studenta

Sažetak

U ovom radu fokus je stavljen na turističke atrakcije Transilvanije te njezin turistički potencijal. Transilvanija je povijesna pokrajina u Rumunjskoj koja je bogata prirodnim resursima i kulturnom baštinom, kao i cijela Rumunjska. Na početku rada navedena su osnovna obilježja Rumunjske koja su podijeljena na prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja. Od prirodno-geografskih obilježja izdvojeni i opisani su reljef, klima, biljni i životinjski svijet te tlo. Od društveno-geografskih obilježja navedeni su stanovništvo i gospodarstvo. Ovaj rad bavi se turističkim atrakcijama u Transilvaniji, a to su Sibijske kule, Gornji grad Sibiu, Veliki trg te Most laži, navedene atrakcije nalaze se u gradu Sibiu. U gradu Brašovu nalazi se dvorac Bran koji je najpoznatiji po legendi o grofu Vladu Tepešu – Drakuli. U gradu Alba Iulia, najznačajnija atrakcija je tvrđava Alba Iulia. U gradu Deva izdvojena i opisana atrakcija je kip rimskog cara Trajana. U gradu Fagarašu predstavljena je Transfagarašanska cesta koja se diči prekrasnim krajolikom te tvrđava Fagaraš. Posljednje je opisan živopisan grad Cluj-Napoca koji posjetitelje intrigira kombinacijom povijesnih znamenitosti i moderne arhitekture. Nakon toga navedena su obilježja turizma Rumunjske u smislu turističkih dolazaka te izazova s kojima se turisti susreću tokom putovanja poput nedovoljno razvijene prometne infrastrukture. U posljednjem dijelu rada navedene su razvojne mogućnosti turizma Transilvanije te je donesen zaključak.

Ključne riječi: Transilvanija, turistička atrakcija, turistički potencijal, Rumunjska

Abstract

In this paper, the focus is on the tourist attractions of Transylvania and its tourist potential. Transylvania is a historical province in Romania that is rich in natural resources and cultural heritage, like the whole of Romania. At the beginning of the paper, the basic characteristics of Romania are listed, which are divided into natural-geographical and social-geographical characteristics. Among the natural-geographical features, the relief, climate, flora and fauna, and soil have been singled out and described. Among the socio-geographic characteristics, the population and the economy are mentioned. This paper deals with tourist attractions in Transylvania, namely the Towers of Sibiu, the Upper Town of Sibiu, the Great Square and the Bridge of Lies, the mentioned attractions are located in the city of Sibiu. In the city of Braşov there is Bran Castle, which is best known for the legend of Count Vlad Tepes - Dracula. In the town of Alba Iulia, the most significant attraction is the Alba Iulia fortress. In the city of Deva, a single and described attraction is the statue of the Roman emperor Trajan. In the city of Făgăraş, the Transfăgăraş road, which boasts a beautiful landscape, and the Făgăraş fortress are presented. The last to be described is the colorful city of Cluj-Napoca, which intrigues visitors with its combination of historical sights and modern architecture. After that, the characteristics of Romanian tourism in terms of tourist arrivals and the challenges that tourists face during their travels, such as insufficiently developed transport infrastructure, are listed. In the last part of the paper, the development possibilities of tourism in Transylvania are listed and a conclusion is drawn.

Keywords: Transylvania, tourist attraction, tourist potential, Romania

Sadržaj

1. Osnovna obilježja Rumunjske	2
1.1. Prirodno-geografska obilježja	2
1.1.1. Reljef	4
1.1.2. Klima	6
1.1.3. Biljni i životinjski svijet	7
1.1.4. Tlo.	8
1.2. Društveno-geografska obilježja	8
1.2.1. Stanovništvo	8
1.2.2. Gospodarstvo	10
2. Turističke regije Rumunjske	12
3. Transilvanija	14
3.1. Sibiu	16
3.1.1. Sibuske kule (Turnurile Sibiului)	17
3.1.2. Gornji grad Sibiu (Oraşul de Sus)	18
3.1.3. Veliki trg (Piaţa Mare)	19
3.1.4. Most laži (Podul Minciunilor)	19
3.2. Braşov	20
3.2.1. Dvorac Bran	21
3.3. Alba Iulia	22
3.3.1. Tvrđava Alba Iulia (Cetatea Alba Iulia)	23
3.4. Deva	24
3.4.1. Kip rimskog cara Trajana (Statuia Imparatului Traian)	25
3.5. Făgăraş	26
3.5.1. Transfăgărasanska cesta	26
3.5.2. Tvrđava Făgăras	27
3.6. Cluj-Napoca	27
4. Obilježja turizma Rumunjske	28
5. Razvojne mogućnosti turizma Transilvanije	30
Zaključak	33

Uvod

Rumunjska je država u jugoistočnoj Europi, bogata prirodnim resursima i kulturnom baštinom. Smještena između Ukrajine, Moldavije, Mađarske, Srbije, Bugarske i Crnog mora. Rumunjska ima raznovrstan reljef, uključujući Karpate, Transilvaniju, nizine i crnomorsku obalu. Klimatski uvjeti variraju od umjerene do kontinentalne klime. Šume pokrivaju značajan dio zemlje, a Rumunjska ima bogat biljni i životinjski svijet, posebno u Delti Dunava, koja je UNESCO-vo zaštićeno područje. Rumunjska ima preko 20 milijuna stanovnika, većinom Rumunja, s manjinskim grupama Mađara, Roma i drugih. Više od polovice stanovništva živi u urbanim područjima, a glavni grad Bukurešt je ujedno i najveći grad zemlje. U Rumunjskoj se može izdvojiti pet turističkih regija: Primorje, Karpati, Vlaška nizina, Podunavlje i Moldavija. Karpati, s najvišom točkom od 2500 metara, nude dinamične brdsko-planinske reljefe, posebno poznate kroz planinsku cestu Transfagarasan koja povezuje Karpate s Vlaškom nizinom. Transilvanija, većinski dio Karpatske regije, obiluje kulturno-povijesnim spomenicima u gradovima poput Brasova, Sibiu i Cluja-Napoci. Transilvanija obuhvaća različita administrativna područja i bogatu povijest. Njeno područje seže od brežuljkastog Transilvanskog ravnjaka do pristranaca Karpata. Bogata je prirodnim resursima i industrijom te poviješću koja seže u prapovijest. Gradovi poput Sibiu nudi očuvane srednjovjekovne utvrde i arhitekturu, dok Brašov nudi spoj prirodnih ljepota južnih Karpata i bogate povijesti. Dvorac Bran privlači posjetitelje zbog svoje povezanosti s Drakulom, iako ta veza nije čvrsto dokazana. Alba Iulia, s tvrđavom koja je najveća takve vrste u jugoistočnoj Europi, nudi bogatu povijest od rimskih vremena do modernog doba. Deva, grad na lijevoj obali rijeke Mureș, nudi značajnu povijest i sportsku tradiciju, posebno u gimnastici. Rumunjska, sa svojom raznolikom ponudom turističkih regija, privlači posjetitelje svojom bogatom poviješću, prirodnim ljepotama i kulturnim atrakcijama. Zadatak ovog rada jest predstaviti turističku ponudu Transilvanije, dok je cilj pobliže predstaviti regiju te predstaviti turistički potencijal Transilvanije. U radu se prvenstveno koriste sekundarni podaci s mrežnih stranica Turističke zajednice Rumunjske te se analiziraju podaci i prikazuju u novom kontekstu. Prilikom istraživanja koristili su se različiti izvori informacija poput stručne literature i znanstvenih radova koje uključuju temeljne pojmove nužne za izradu ovoga rada. Primijenjene su metode indukcije i dedukcije, kao i metode analize i sinteze, deskripcije i kompilacije.

Struktura rada složena je na način da se uz sažetak, uvod i zaključak, sadržaj razrađuje kroz pet glavnih poglavlja od kojih neka poglavlja imaju podpoglavlja. U prvom djelu rada analiziraju se osnovna obilježja Rumunjske kroz prirodno-geografska obilježja, odnosno na reljef, klimu, biljni i životinjski svijet te tlo i na društveno-geografska obilježja, odnosno na stanovništvo i gospodarstvo Rumunjske. Drugi dio rada opisuje turističke regije Rumunjske: Primorje, Karpate, Vlašku nizinu, Podunavlje i Moldaviju dok treći dio rada analizira pokrajinu Transilvaniju i navedene atrakcije prema gradovima u kojima se nalaze, a navedeni gradovi su Sibiu, Braşov, Alba Iulia, Deva, Făgăraş te Cluj-Napoca. Četvrti dio prikazuje obilježja turizma Rumunjske kroz broj dolazaka turista u smještajne objekte, dok posljednja cjelina analizira mnogobrojne razvojne mogućnosti turizma Transilvanije te kroz SWOT analizu prikazuje neke od snaga i slabosti te prilika i prijetnji turizma Transilvanije. Posljednji dio rada, zaključak, sintetizira teorijske i empirijske spoznaje cijelog rada.

1. Osnovna obilježja Rumunjske

„Rumunjska je crnomorsko-karpatska država u Jugoistočnoj Europi. To je tranzicijska zemlja koja je u relativno kratkom razdoblju prešla put od komunističke diktature do članstva u Europskoj uniji i NATO-u. Rumunjska je zemlja velikih prirodnih atrakcija koja još nije ni približno iskoristila sve potencijalne turističke faktore kojima raspolaže.“¹

1.1. Prirodno-geografska obilježja

Hrvatska enciklopedija navodi da se Rumunjska nalazi u jugoistočnoj Europi te obuhvaća 238 391 km². Na sjeveru (362 km) i jugoistoku (169 km) graniči s Ukrajinom, na istoku s Moldavijom (450 km), na zapadu s Mađarskom (443 km) i Srbijom (531 km), a na jugu s Bugarskom (608 km) te na jugoistoku izlazi na Crno more.²

¹ Curić, Glamuzina, i Opačić, *Geografija turizma*, 195.

² Hrvatska enciklopedija, <https://www.enciklopedija.hr/clanak/rumunjska> (22.04.2024.)

Slika 1. Kartografski prikaz Rumunjske

Izvor: <https://www.romaniatourism.com/geography.html>

Rumunjska je zemlja koja oblikom podsjeća na kružnicu, s tri istaknute geografske regije: planinama Karpati i Transilvanijom, nizinama poput Transilvanije i Vlaške nizine te crnomorskom obalom. Zbog važnih prometnih ruta koje prolaze kroz zemlju, kao i visokog turističkog potencijala Karpati, Dunav i crnomorska obala, Rumunjska ulaže napore u veću valorizaciju turističkih resursa, posebno nakon značajnih društvenih i gospodarskih promjena od kraja 1989. godine, kada su stvoreni uvjeti za liberalni razvoj, za razliku od prethodnog totalitarnog sustava. Unatoč povoljnim prirodnim uvjetima za poljoprivredu, bogatstvu naftnih rezervi i rudnim bogatstvima poput ugljena i željezne rude te razvijenoj industriji temeljenoj na ovim sirovinama, turizam zasad ne igra značajnu ulogu u ukupnom dohotku zemlje. Tek su nakon šezdesetih godina dvadesetog stoljeća počeli graditi hoteli, odmarališta i unaprjeđivati kvalitetu cestovnih pravaca koji vode prema Bukureštu.³

³ Bilen M, Bučar K. Osnove turističke geografije.

1.1.1. Reljef

Reljefom Rumunjske dominiraju Karpati, koji se mogu podijeliti na Istočne Karpate, Južne Karpate i Zapadne Karpate. Istočni Karpati protežu se od ukrajinske granice do doline rijeke Prahove i dosežu najveću nadmorsku visinu u planinama Rodna, gdje se Pietrosu penje na 2303 metra. Sastoje se od niza paralelnih vrhova koji su usmjereni u smjeru sjever-jug. Unutar ovih planina nalazi se središnja jezgra koja se sastoji od tvrdih, kristalnih stijena i hrapavog je reljefa. Ovaj dio Karpata je s istočne strane omeđen zonom mekšeg fliša. Oko 400 km na zapadnom rubu, vulkanski lanci Oaş i Harghita, s koncentracijom vulkanskih vratova i stožaca, od kojih neki imaju još uvijek očuvane kraterne, daju karakter krajoliku. Jezero Svete Ane, jedino kratersko jezero u Rumunjskoj, također se nalazi tamo. Vulkanski polumjesec pruža bogata mineralna bogatstva (posebno bakra, olova i cinka) kao i izvore mineralne vode na kojima je utemeljeno nekoliko lječilišta. Sami karpatski lanac sastoji se velikim dijelom od vapnenaca i konglomerata koji se lako troše, što opet pruža upečatljiv krajolik. Depresije Maramureş, Giurgiu, Ciuc i Bârsei dalje razbijaju planinski reljef. Južni Karpati ili Transilvanske Alpe leže između doline rijeke Prahove na istoku i dolina rijeka Timiş i Cerna na zapadu. Sastoje se uglavnom od tvrdih kristalnih i vulkanskih stijena, koje regiji daju masivni karakter koji je razlikuje od ostalih dijelova Karpata. Najviše točke u Rumunjskoj dosežu se na vrhovima planina Moldoveanu (2544 metra) i Negoiu (2535 metara), obje u planinama Făgăraş, koje, zajedno s Bucegi, Parâng i Retezat- Godeanu masivi, čine glavnu podpodjelu regije. Potonji sadrži nacionalni park Retezat, prvi nacionalni park u Rumunjskoj (1935.), koji pokriva oko 94 000 hektara, nudi spektakularan planinski krajolik i pruža važno utočište za divokoze i druge životinje. Drevne erozijske platforme, još jedna prepoznatljiva značajka ovog područja, korištene su kao pašnjaci od rane europske povijesti. Komunikacija je moguća kroz visoke prijevoje Bran, Novaci-Şugag i Vâlcan, na visinama do 2260 metara, ali slikovite doline rijeka Olt, Jiu i Dunav vode glavne ceste i željeznice kroz planine. U klancu Željeznih vrata, na Dunavu, zajednički plovni i energetski projekt Rumunjske i bivše federacije Jugoslavije iskoristio je brze vode klanca. Uz značajno poboljšanje navigacijskih objekata, projektom su stvorene dvije elektrane, kojima zajednički upravljaju Rumunjska i Srbija. Naposljetku, kao i u istočnim Karpatima, postoje važne nizinske depresije unutar planina (osobito Brezoi, Haţeg i Petroşani), a u njima su koncentrirane poljoprivreda i industrija. Zapadni karpati protežu se oko 350 km između rijeka Dunav i Someş. Za razliku od ostalih dijelova Karpata, oni ne tvore kontinuirani niz, već skupinu masiva oko osi sjever-jug. Masive razdvaja niz duboko prodirućih strukturnih depresija. Povijesno gledano, ove su depresije funkcionirale kao lako branjena

"vrata", što se odražava u njihovim nazivima: Željezna vrata Transilvanije (kod Bistre); Istočna vrata, ili Poarta Orientală (u Timiș-Cerna); i, najpoznatiji, Željezna vrata na Dunavu. Među samim masivima, planine Banat i Poiana Ruscăi sadrže bogatu raznolikost mineralnih resursa i mjesto su dva od tri najveća metalurška kompleksa u zemlji, u Reșiți i Hunedoari. Mramor iz Ruschițe je dobro poznat. Na sjeveru se prostiru planine Apuseni, u čijem je središtu Bihorski masiv, iz kojeg izvire prstaste izbočine nižeg reljefa. Na istoku se planine Bihor stapaju u vapnenačku visoravan Cetățile Ponorului, gdje je erozivno djelovanje vode duž pukotina u stijenama stvorilo lijep primjer surovog kraškog krajolika. Na zapadu leže paralelni planinski lanci Zărand, Codru-Moma i Pădurea Craiului; na jugu, uz rijeku Mureș, planine Metaliferi i Trascău sadrže veliku raznolikost metalnih i drugih ruda, s još uvijek vidljivim tragovima rudnika staroga Rima. Zapadni Karpati općenito su manje pošumljeni od ostalih dijelova raspona, a ljudska naselja sežu do najviših nadmorskih visina. Veliki luk Karpata prati vanjski rub valovitog terena poznat kao Subkarpati i proteže se od rijeke Moldove na sjeveru do rijeke Motru na jugozapadu. Topografija i blaža klima ove regije pogoduju vegetaciji (uključujući takve mediteranske elemente kao što je jestivi kesten) i pomažu poljoprivredi; regija je specijalizirana za žitarice i voće, a njezina su vina - posebice ona iz Odobeștija i doline Călugărească - poznata diljem Europe. Područje je gusto naseljeno i postoje ozbiljni problemi gospodarskog razvoja u udaljenijim područjima gdje nema mnogo prostora za daljnju ekspanziju poljoprivrede. Ravni su još jedan važan element u geografiji Rumunjske. Platno Transilvanijskog bazena najveće je u zemlji i ima prosječnu nadmorsku visinu od 350 metara. Na istoku, između vanjskog ruba Potkarpata i rijeke Prut, nalazi se Moldavska visoravan, s prosječnom nadmorskom visinom 500 do 600 metara. Platno Dobruja (Dobrodgea), drevna, erodirana stijenska masa na jugoistoku, ima prosječnu nadmorsku visinu od 250 metara i doseže maksimalnu nadmorsku visinu od 467 metara u Prikopanskom brdu. Ravnice pokrivaju otprilike jednu trećinu Rumunjske, a svoj najveći razvoj postižu na jugu i zapadu. Njihov gospodarski značaj znatno je porastao od početka 19. stoljeća. U južnom dijelu Rumunjske nalazi se Vlaška nizina, koja se može podijeliti na Rumunjsku nizinu istočno od rijeke Olt i Oltenijsku visoravan na zapadu. Cijelo područje prekriveno je naslagama lesa, na kojem se razvilo bogato tlo crnog černozema, što predstavlja snažnu osnovu za poljoprivredu. Poplavna nizina Dunava važna je u gospodarskom smislu, a duž cijelog toka rijeke, od Calafata na zapadu do Galațija na istoku, bivše močvare su nasipane i isušene kako bi se povećala proizvodnja hrane. Šume vrba i topola omeđuju rijeku, koja je važna za ribolov, ali mnogo više za trgovinu. Riječni lučki gradovi—uključujući Drobeta–Turnu Severin, Turnu Măgurele, Giurgiu, Brăila, Galați i Tulcea—nadopunjuju ruralna naselja. Na sjevernom rubu regije Dobruja, uz Moldavsku

visoravan, veliki močvarni trokut delte Dunava jedinstveno je fiziografsko područje koje pokriva oko 5180 četvornih kilometara, od čega se većina nalazi u Rumunjskoj. Delta se nalazi na mjestu drevnog zaljeva koji je u prapovijesti postao potpuno ili djelomično izoliran od mora pješčanim sprudovima Letea. Delta, koja je 1991. godine proglašena mjestom svjetske baštine UNESCO-a, doprinosi otprilike polovici proizvodnje ribe u Rumunjskoj iz domaćih voda, a ribolov na ušću Dunava doprinosi većini ulova jesetre (zabranjene od 2006.) i dunavske haringe. Također je dom stotinama vrsta ptica, od kojih su neke rijetke. Zbog toga je područje delte od velikog interesa ne samo za sve veći broj turista, već i za znanstvenike i zaštitnike prirode. Rumunjska se nalazi u zoni aktivnog potresa na spoju triju tektonskih ploča. Razorni potresi 1940. i 1977. prouzročili su znatnu štetu i gubitak života u Rumunjskoj.⁴

1.1.2. Klima

Položaj Rumunjske u jugoistočnom dijelu europskog kontinenta daje joj klimu koja je prijelazna između umjerenih regija i oštrijih ekstrema u unutrašnjosti kontinenta. U središtu i zapadu zemlje prevladavaju karakteristike vlažne atlantske klime; na jugoistoku se osjećaju kontinentalni utjecaji Ruske nizine (Istočnoeuropske nizine); a na krajnjem jugoistoku još su blaži submediteranski utjecaji. Međutim, ovaj cjelokupni obrazac značajno je modificiran reljefom, a postoje mnogi primjeri klimatskih zona izazvanih promjenama nadmorske visine. Prosječna godišnja temperatura je oko 11 °C na jugu i oko 8 °C na sjeveru, iako, kao što je navedeno, postoje velike varijacije prema nadmorskoj visini i povezanim čimbenicima. Prosječna godišnja količina padalina iznosi oko 640 mm, ali u Karpatima doseže oko 1400 mm.⁵ Mnoge regije podložne su povremenim sušama i poplavama. Vrući jugozapadni vjetar, austru, puše nad zapadnom Rumunjskom, osobito ljeti. Zimi hladne i guste zračne mase okružuju istočne dijelove zemlje, s hladnim sjeveroistokom poznatim kao crivăț koji puše iz Ruske ravnice, a oceanske zračne mase s Azora na zapadu donose kišu i ublažavaju hladnoću. Rumunjska ima četiri godišnja doba, iako postoji brz prijelaz iz zime u ljeto. Jesen je često duža, sa suhim toplim vremenom od rujna do kraja studenog.⁶

Na sljedećoj slici može se vidjeti da je, prema klasifikaciji Köppen-Geiger, Rumunjska podijeljena u pet klimatskih zona:

ET- klima Tundre

⁴ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Land>

⁵ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Drainage> (22.04.2024.)

⁶ Ibid.

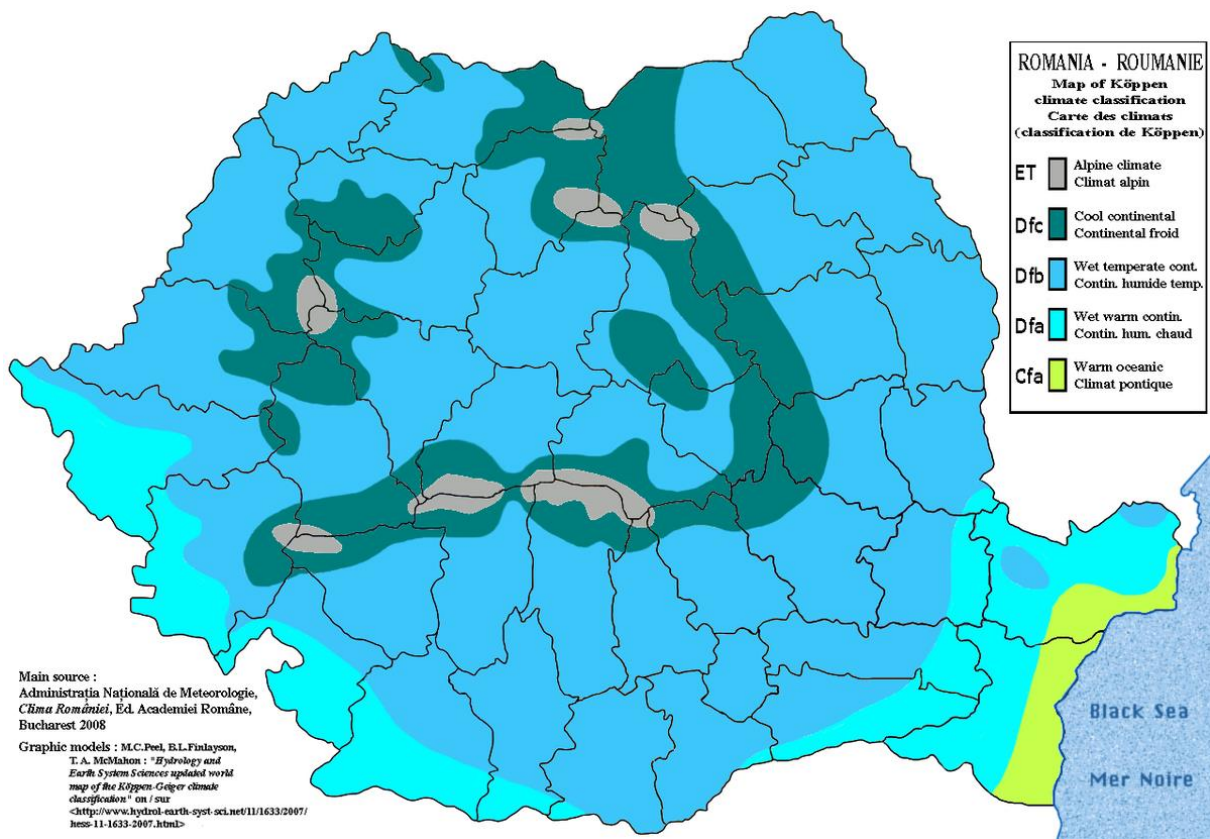
Dfc- vlažna borealna klima sa svježim ljetom

Dfb- vlažna borealna klima s toplim ljetom (klima hrasta)

Dfa- vlažna borealna klima s vrućim ljetom

Cfa- umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetom

Slika 2. Klima Rumunjske prema Köppenu

Izvor: https://hr.wikipedia.org/wiki/Datoteka:Romania_map_of_K%C3%B6ppen_climate_classification.png

1.1.3. Biljni i životinjski svijet

Šume, koje pokrivaju oko jednu četvrtinu rumunjske površine, važna su komponenta vegetacijskog pokrova, osobito u planinama. Do otprilike 800 metara prevladavaju hrastovi, a slijede ih bukve između 800 i 1400 metara i četinari između 1400 i 1800 metara. Na najvišim razinama nalaze se alpski i subalpski pašnjaci. U ravničarskim područjima prirodna je vegetacija u velikoj mjeri izbrisana stoljećima ljudskih naselja i poljoprivrede. Bogat i

raznovrstan životinjski svijet uključuje neke rijetke vrste, osobito divokozu i orla, koji se nalaze na alpskim visovima Karpata. Od šumskih životinja su mrki medvjed, jelen, vuk, lisica, divlja svinja, ris i kuna te razne ptice pjevice. Donji tok Dunava, osobito delta, bogat je životinjskim i ribljim svijetom. Delta je također dom stotinama vrsta ptica, uključujući pelikane, labudove, divlje guske, ibise i plamence, koje su zaštićene (kao i divlje svinje i risovi). Također služi kao sezonska stanica za ptice selice. Neke od rijetkih vrsta ptica koje se nalaze u delti i susjednoj Dobrudži su dalmatinski pelikani, mali kormorani, žličarke, crvenoprse i bjeločele guske, te labudovi gripači.⁷

1.1.4. Tlo

Rumunjska općenito ima plodno tlo. Oko jedne petine zemlje prekriveno je černozeom — crnim tлом bogatim humusom. Ova i crvenkastosmeđa šumska tla nalaze se u ravninama južno i istočno od Karpata, kao i u Banatu. Sivo-smeđa podzolična (izlužena) tla nalaze se na višim nadmorskim visinama. Široka površina aluvijalnog tla prekriva poplavno područje Dunava. Nepromišljene metode uzgoja tijekom komunističkog razdoblja i prekomjerna uporaba pesticida i industrijskog onečišćenja rezultirali su nasljeđem značajne erozije tla.⁸

1.2. Društveno-geografska obilježja

1.2.1. Stanovništvo

U Rumunjskoj živi preko 20 milijuna ljudi. Etnička struktura je 89% Rumunja, 7,5% Mađara, 1,9% Roma te u manjoj brojci Nijemaca, Ukrajinaca, Armenaca, Hrvata, Srba i Turaka. Više od 55% stanovništva Rumunjske živi u urbanim područjima (Rumunjska ima 230 velikih gradova, 25 gradova s više od 100.000 stanovnika i 8 gradova s više od 300.000 stanovnika) dok 45 % Rumunja živi u ruralnim područjima (2.868 općina i 13.285 sela). Glavne administrativne podjele nazivaju se "judet" (županija). U Rumunjskoj postoji 41 okrug. Glavni grad Bukurešt (Municipiul Bucuresti) ima status okruga. U Rumunjskoj prevladava pravoslavna vjera, čak 78% Rumunja je te vjeroispovijesti. Nakon toga slijede grkokatolici 10%, zatim rimokatolici 5%, protestanti 5%, u manjoj brojci židovi i ostali. Službeni jezik je Rumunjski, a pismo je latinica. Stopa pismenosti u Rumunjskoj je 98%. Mnogi Rumunji koji žive u urbanom području govore engleski, francuski ili njemački jezik. U manjim selima strane jezike uglavnom govore samo mlađi ljudi i djeca. Oko 80% Rumunja govori jedan strani jezik, 25%

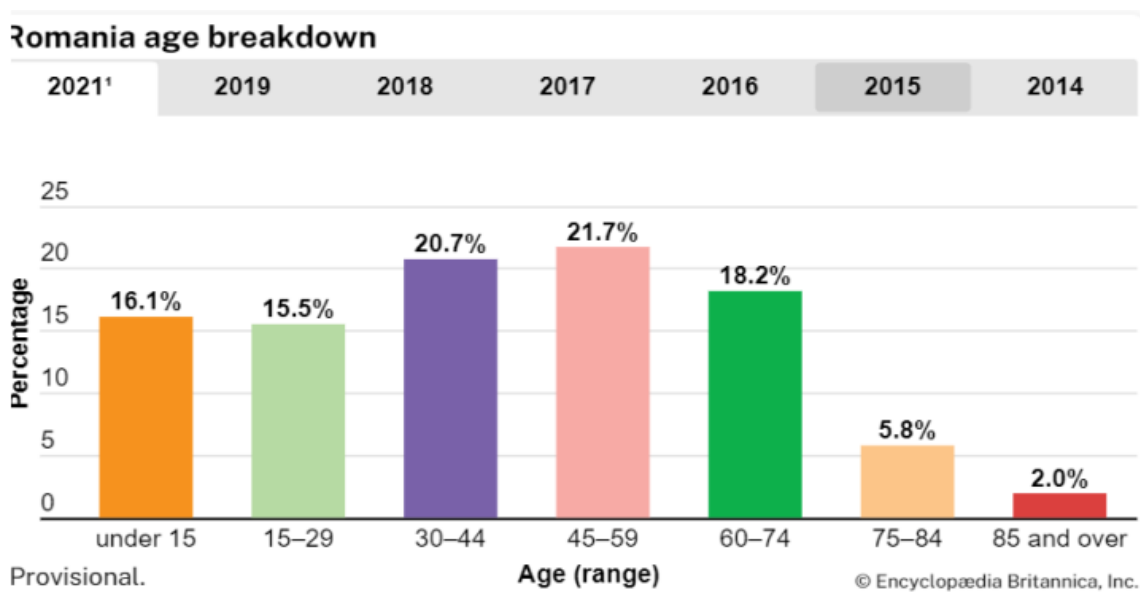
⁷ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Drainage>

⁸ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns>

govori dva, a 4% govori tri ili više stranih jezika. Rumunjska ima preko 100 sveučilišta; svake godine više od 30.000 studenata stekne diplomu inženjera, a oko 8.000 stekne diplomu iz IT znanosti.⁹

Značajne promjene u socijalnom sastavu stanovništva koje su se dogodile u Rumunjskoj kao rezultat rastuće industrijalizacije i urbanizacije odrazile su se na porast stanovništva radničke klase. Slično tome, kolektivizacija poljoprivrede transformirala je ruralno stanovništvo. Od Drugog svjetskog rata došlo je do naglog porasta udjela stanovništva koje je dobilo neku vrstu visokog obrazovanja. Različite stope gospodarskog razvoja u različitim dijelovima Rumunjske dovele su do kretanja prema mjestima i gradovima, uglavnom zbog dnevnih i sezonskih poslova, tako da manje od polovice stanovništva živi u ruralnim područjima. Komunistička vlada nastojala je smanjiti migraciju preko granica okruga pokušavajući osigurati da svako područje ima svoj udio u razvoju i da se dobrobiti modernizacije prošire po cijeloj zemlji. Bili su samo djelomično uspješni, a oštri regionalni kontrasti i dalje postoje.¹⁰

Slika 3. Dobna analiza Rumunjske

Izvor: Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns>

Gustoća naseljenosti zemlje u cjelini udvostručila se od 1900. godine, iako je još uvijek niža od većine srednjoeuropskih država. Ukupni podaci o gustoći, međutim, skrivaju značajne

⁹ Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/people.html>

¹⁰ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns>

regionalne varijacije. Gustoća naseljenosti prirodno je najveća u gradovima, a ravnice (do nadmorske visine od 200 metara) imaju sljedeću najveću gustoću, posebno u područjima s intenzivnom poljoprivredom ili tradicionalno visokom stopom nataliteta (npr. sjeverna Moldavija i “kontaktna” zona s Potkarpatima); područja na nadmorskoj visini od 200 do 600 metara, bogata mineralnim resursima, voćnjacima, vinogradima i pašnjacima, podržavaju najnižu gustoću. Od 1990-ih broj stanovnika same Rumunjske je u padu. Nekoliko je čimbenika pridonijelo ovom padu. Prvenstveno, pobačaji i kontrola rađanja bili su ograničeni pod komunističkom vlašću; nakon revolucije ograničenja su ukinuta, što je uzrokovalo pad nataliteta. Kao drugo, nagli pad životnog standarda te kvalitete i dostupnosti javnih zdravstvenih i medicinskih ustanova ujednačio je očekivani životni vijek. Broj mrtvorodenih i umrle dojenčadi, koji je značajno pao od ranih 1970-ih do ranih 80-ih, porastao je u kasnim 80-ima i ostao visok do početka 2000-ih. Udio stanovništva mlađeg od 15 godina, koji je 1980-ih iznosio oko jedne trećine, pao je na manje od jedne šestine do početka 21. stoljeća. Ove statistike izazvale su zabrinutost u vezi s pogoršanjem rumunjskog stanovništva. Ukidanje ograničenja iseljavanja također je rezultiralo gubitkom stanovništva, posebno među mladima, a posebno etničkim Nijemcima. Štoviše, mnogi Rumunji, posebno mladi, emigrirali su iz Rumunjske nakon 1989. godine, tražeći ekonomske mogućnosti u zapadnoj Europi i Sjevernoj Americi.¹¹

1.2.2. Gospodarstvo

Stoljećima se gospodarstvo Rumunjske temeljilo na poljoprivredi. U 1930-ima Rumunjska je bila jedan od glavnih europskih proizvođača pšenice, kukuruza i mesa te su je nazivali "košarom kruha Europe". 1950-ih komunistički vođa Rumunjske, Gheorghe Gheorghiu Dej, počeo je razvijati tešku industriju. Od 1970-ih došlo je do pomaka prema teškoj industriji, ali poljoprivreda je još uvijek ekonomski važna i zapošljava oko jedne trećine radne snage.

Tablica 1. Ekonomski pokazatelji Rumunjske (u dolarima, travanj 2024.)

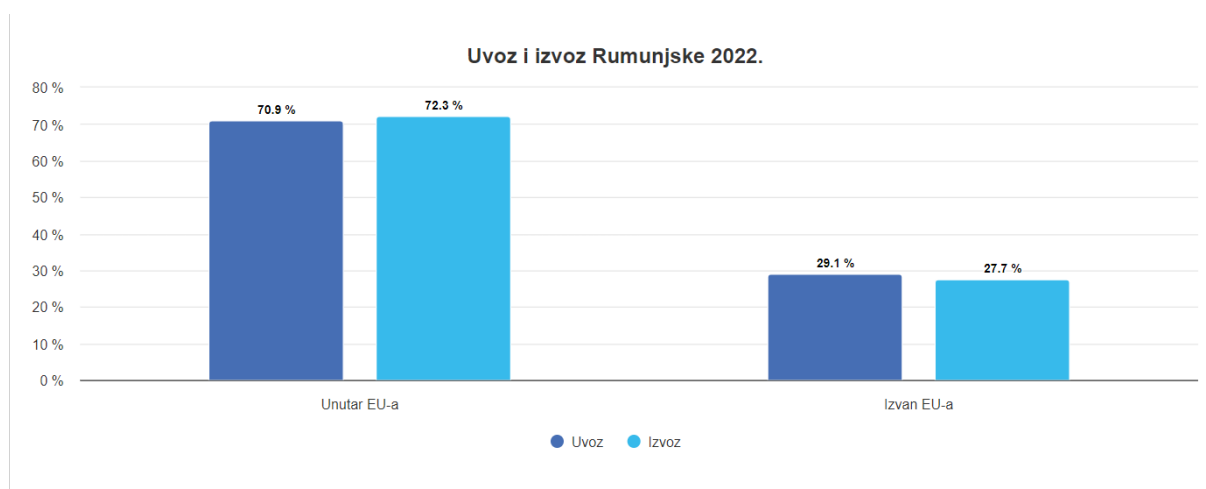
BDP	369,97 milijardi
BDP per capita	19,53 tisuća
Stopa inflacije	4,7%
Stopa nezaposlenosti	5,6%

Izvor: <https://www.imf.org/external/datamapper/profile/ROU> (8.5.2024.)

¹¹ Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns>

Rumunjska proizvodi ugljen, prirodni plin, željeznu rudu i naftu, ali većina sirovina za veliki potencijal industrijske proizvodnje zemlje se uvozi. Istaknute industrije uključuju kemijsku (petrokemija, boje i lakovi), preradu metala, proizvodnju strojeva, industrijsku i transportnu opremu, tekstil, industrijsku robu široke potrošnje, građu i namještaj. 39,2% teritorija Rumunjske je obradivo zemljište, 28% šume, 21% pašnjaci, livade i voćnjaci i 2,5% vinogradi. Kukuruz, pšenica, sjemenke biljnog ulja, povrće, jabuke i grožđe glavni su usjevi, a ovce i svinje glavna stoka. Šumarstvo i ribarstvo razvijaju se u okviru dugoročnih programa. Od 1990., uzastopne vlade usredotočile su se na pretvaranje Rumunjske u tržišno gospodarstvo.¹²

Slika 4. Uvoz i izvoz Rumunjske za 2022. godinu

Izvor: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/romania_hr

¹² Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/economy.html>

Tablica 2. Usporedba ekonomskih pokazatelja Rumunjske, Hrvatske i Austrije

	Rumunjska	Hrvatska	Austrija
Osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti (2022.)	34,4%	19,9%	17,5%
Stopa inflacije (% promjena u odnosu na prethodnu godinu) (2023.)	9,7%	8,4%	7,7%
BDP po stanovniku (2023.)	10250 EUR	14750 EUR	37460 EUR
Obnovljiva energija (% u bruto konačnoj potrošnji energije) (2022.)	24,1%	29,4%	33,8%
Cijene električne energije (euro po MWh, uključujući poreze) (2023.)	178,2 EUR	154,3 EUR	288,5 EUR

Izvor: Samostalna izrada autora prema podacima Eurostata <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/>

2. Turističke regije Rumunjske

„U Rumunjskoj se može izdvojiti pet turističkih regija: Primorje, Karpati, Vlaška nizina, Podunavlje i Moldavija.

Primorje je najvažnija turistička regija, koja ponudu temelji na kupališnom turizmu. Crnomorska obala Rumunjske odlikuje se dugačkim pješčanim plažama i čestom pojavom ljekovitog blata. Najposjećenija su kupališta Mamaia (u sjevernom dijelu), dok su Mangalia i Eforie (u južnom dijelu) istodobno i termalna središta. Od društvenih atraktivnih faktora važni su kulturno-povijesni spomenici, koji se mogu naći u gradu Costanti, svojedobno veikom urbanom središtu u doba Rimskoga Carstva (grad Tomis). Karpatska regija obuhvaća istoimeni planinski sustav, koji pruža u dužini od 800 km, a doseže maksimalnu visinu od 2500m. Njegovoj privlačnosti pridonose geomorfološki fenomeni, a najveće su reljefne atrakcije duboke riječne doline, od kojih je najpoznatija dolina rijeke Olta. To je regija dinamičnoga brdsko-planinskog reljefa, zbog čega obiluje slikovitim krajolicima, najbolje vidljivima na planinskoj cesti Transfagarasan (povezuje Karpatsku regiju s Vlaškom nizinom). Turistička je ponuda regije vrlo raznolika i temelji se na posjetu prirodnim atrakcijama, razvoju zimskoga sportsko-rekreacijskog turizma i razgledanju kulturno-povijesnih spomenika. Najveći dio

zauzima povijesna pokrajina Transilvanija, u kojoj živi brojna mađarska manjina, koja za tu pokrajinu rabi naziv Erdelj. Transilvanija ima veliku koncentraciju kulturno – povijesnih spomenika u gradovima kao što su Brasov, Sibiu, Cluj- Napoca, Predeal, Sinaia, Sigisoara i Poiana Brasov.¹³

Treća je regija Vlaška nizina u kojoj je smještena rumunjska prijestolnica Bukurešt. Ona turiste privlači očuvanom arhitekturom s kraja 19. i početka 20. st. U blizini grada nalazi se umjetno jezero Snagov, koje služi za potrebe kupališnoga turizma, ribolova i sportske rekreacije.

Podunavlje tvori četvrtu turističku regiju. Pruža se duž toka Dunava, koji kroz Rumunjsku protječe u dužini od 1075 km. Na Dunavu se organiziraju krstarenja, tijekom kojih se u pravilu posjećuju pojedini gradovi i prirodne atrakcije. Uz samu rijeku su brojne močvare i jezera koja su stanište mnogim životinjskim vrstama i pružaju idealne uvijete za razvoj lovnoga i ribolovnoga turizma. Ušće Dunava u crno more ima oblik delte, a tu je najveću i najbolje očuvanu europsku deltu UNESCO proglasio Svjetskom prirodnom baštinom.¹⁴

Moldavija je povijesna pokrajina koja obuhvaća istočni dio Rumunjske i raspolaže manjim brojem atrakcija. Najveću turističku važnost imaju Iasi (s kulturno-povijesnim spomenicima, od kojih posebno treba izdvojiti više od 100 pravoslavnih crkava) i Suceava (srednjovjekovna prijestolnica moldovske kneževine). Cotnari je naselje u središtu glavnoga vinogradskog područja u Rumunjskoj, koje turiste privlači uređenim vinskim cestama.¹⁵

¹³ Curić, Glamuzina, i Opačić, *Geografija turizma*, 196. i 197.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid.

Slika 5. Kartografski prikaz turističkih regija Rumunjske

Izvor: Curić, Zoran, Nikola Glamuzina, i Vuk Tvrtko Opačić. Geografija turizma. Zagreb: Naklada Ljevak, 2013.

3. Transilvanija

Transilvanija je povijesna pokrajina u Rumunjskoj. Obuhvaća današnja administrativna područja Alba, Arad, Bihor, Bistriţa-Năsăud, Braşov, Caraş-Severin, Cluj, Covasna, Hargita, Hunedoara, Maramureş, Mureş, Sălaj, Satu Mare, Sibiu i Timiş. Čini je brežuljkasti, do 800 m visok Transilvanski ravnjak, koji je na istoku omeđen pristrancima Istočnih Karpata, na jugu pristrancima Južnih Karpata (Transilvanske Alpe), a na zapadu Zapadnorumunjskim gorama. Klima je kontinentalna. Zimi se često javlja inverzija temperature. Rijeke pripadaju porječju Dunava; najveće su Olt (pritok Dunava), Mureş i Someş (pritoci Tise). Transilvanija je poljoprivredno područje s vrlo razvijenom industrijom. Ležišta lignita, željezne rude, olova, mangana, zlata, bakra, prirodnoga plina, sumpora i soli. Osobito je značajna metalurgija, strojarska, kemijska, drvna, tekstilna i prehrambena industrija. Najveća su industrijska središta: Hunedoara, Cluj, Sibiu, Tîrgu Mureş, Braşov i Turda. Poljoprivreda je intenzivna (kukuruz, pšenica, šećerna repa, duhan, lan, konoplja, voćarstvo i vinogradarstvo); u stočarstvu prevladava uzgoj goveda, ovaca i svinja. – Područje današnje Transilvanije bilo je naseljeno

već u prapovijesti. Oko 300. pr. Kr. naselili su ju trački Dačani i Geti, a potom i Skiti. Za rimske vladavine Transilvanija je uključena u provinciju Daciju i postupno romanizirana. Od III. st. zemlja je proživjela najezde Gota, Huna, Gepida, Avara i Slavena. Kada je 802. Karlo I. Veliki uništio Avarski Kaganat, Transilvanija je potpala na kratko vrijeme pod bugarsku vlast, a onda pod vlast Mađara, koji su na to područje prodrli potkraj IX. st. Kralj Ladislav I. Arpadović (Sveti) uže ju je povezoao s Ugarskom u drugoj polovici XI. st. U XIII. st. u zemlju su se naselili rudari Sasi. U okviru Ugarske Transilvanija je imala određenu autonomiju pod knezovima, koje su imenovali hrvatsko-ugarski kraljevi. Iskoristivši prilike nakon Mohačke bitke, transilvanski su knezovi stekli gotovo neovisan položaj. Knez Ivan Zapolja bio je čak izabran za hrvatsko-ugarskoga kralja kao protukandidat Ferdinandu I. Habsburškomu; morao je, međutim, tražiti osmansku zaštitu da bi se održao. Za vladavine njegova sina Ivana Žigmunda Transilvanija je postala neovisna velika kneževina pod zaštitom Habsburgovaca. Vlast u zemlji bila je u rukama sekeljskih, ugarskih i saskih staleža koji su birali kneza iz redova domaćih velikaških obitelji. Budući da su Habsburgovci u Transilvaniji, toj u XVI. st. izrazito protestantskoj zemlji, nastojali svim silama provesti protureformaciju, buknuo su dva velika ustanka plemstva. Za kneza Mihajla I. Apafija Transilvanija je sasvim potpala pod utjecaj Osmanskoga Carstva. Još tijekom Velikoga (Bečkoga) rata za oslobođenje transilvanski knez Apafi zatražio je zaštitu rimsko-njemačkog cara Leopolda I., koji je 1691. proglasio Transilvaniju krunskom zemljom Habsburgovaca. Taj položaj Transilvanija je zadržala sve do 1848., kada su mađarski revolucionari na svom saboru u Cluju, unatoč protivljenju Rumunja i Sasa, proglasili njezino priključenje Ugarskoj. Pošto je mađarska revolucija bila 1849. ugušena, Transilvanija je bila ponovno proglašena krunskom zemljom. Taj položaj zadržala je sve do 1867. kada je, nakon Austro-ugarske nagodbe, bila predana Ugarskoj. Taj je događaj imao za posljedicu jačanje mađarske narodne svijesti te uvođenja mađarskog jezika u urede, sudstvo i škole. Premda se mađarizaciji oduprlo mlado rumunjsko građanstvo, taj je proces trajao sve do propasti Austro-Ugarske potkraj I. svjetskog rata (1918). Tada su Transilvanijom zavladao Rumunji, a mirom u Trianonu 1920. ona je bila dodijeljena Rumunjskoj. Bečkom arbitražom sile Osovine dodijelile su 1940. sjeverozapadni dio Transilvanije Mađarskoj. Tijekom II. svjetskog rata 1944. sjeverozapadnu Transilvaniju osvojila je sovjetska armija i predala ju rumunjskoj upravi. Pariškim mirom 1947. Transilvaniju je ponovno u cjelini dobila Rumunjska. Rumunjskim ustavom od 1952. priznata je u srednjoj Transilvaniji autonomna mađarska pokrajina, naseljena Mađarima, sa sjedištem u Tîrgu Mureşu.¹⁶

¹⁶ Hrvatska enciklopedija, <https://enciklopedija.hr/clanak/transilvanija> (21.04.2024.)

Slika 6. Kartografski prikaz Rumunjske s naglaskom na regije

Izvor: <https://www.romaniatourism.com/romania-maps/historical-regions-map.html>

3.1. Sibiu

Sibiu je bio najveći i najbogatiji od sedam zidina utvrđenih citadela koje su u 12. stoljeću osnovali njemački doseljenici poznati kao Transilvanski Sasi. Bogatstvo koje su skupili njegovi cehovi platilo je izgradnju i zgrada i utvrda potrebnih za njihovu zaštitu. Stari grad Sibiu zadržao je veličanstvenost svojih ranijih dana kada su bogati i moćni cehovi dominirali regionalnom trgovinom. Poput Sighisoare i Brasova - dva druga izvanredna grada u južnoj Transilvaniji - ima izrazito germanski osjećaj. Dijelovi srednjovjekovnog zida još uvijek čuvaju povijesno područje, gdje uske ulice prolaze pored zgrada sa strmim krovovima iz 17. stoljeća sa zabatima prije nego što se otvore u goleme trgove kojima dominiraju crkve kao što su Veliki trg i Mali trg. Prikladan za pješake, Stari grad Sibiu ima dva različita dijela: Gornji grad, dom većine povijesnih znamenitosti Sibiu, i Donji grad, nanizan šarenim kućama na popločanim

ulicama i omeđen impozantnim gradskim zidinama i obrambenim kulama s pogledom na rijeku Cibin.¹⁷ Grad je 2007. godine proglašen europskom prijestolnicom kulture.¹⁸

Tradicionalno, Gornji grad je bio bogatiji i koncentriran u gospodarstvenicima i trgovcima; Donji grad služio je kao proizvodno područje. Najpopularnije atrakcije u starom gradu Sibiu uključuju Veliki trg, Huet trg, prekrasan prolaz od stepenica (koji povezuje gornji grad s donjim gradom), zlatarski trg, manji trg kao i Most laži.

Slika 7. Sibiu

Izvor: <https://www.romaniatourism.com/sibiu.html>

3.1.1. Sibuske kule (Turnurile Sibiului)

Stotinama godina ovaj opasani grad u srcu Transilvanije bio je jedno od najmoćnijih i najnaprednijih uporišta u istočnoj Europi. Okružen impozantnim zidinama, granice starog grada Sibiu obilježene su izvornim utvrdama koje su uključivale 39 obrambenih kula, pet bedema, četiri vrata i pet topničkih baterija. Iako je cijela mreža izvanredno očuvana, najbolje je održavan dio jugoistočne strane koji je više puta ojačavan kroz stoljeća otkako su iz tog smjera

¹⁷ Romaniatourism.com <https://www.secretromania.com/regions-of-romania/>

¹⁸ McAdam i drugi, *Southeastern Europe*, 418.

najčešće dolazili napadi. Tri kule iz 15. stoljeća odoljele su zubu vremena: Harquebusirova kula (Turnul Arcebuzierilor), Tesarska kula (Turnul Dulgherilor) i Lončarska kula (Turnul Olarilor). Debela kula (Turnul Gros) iz 16. stoljeća bila je mjesto prve kazališne predstave u Sibiiu, izvedene 1778. godine.

Slika 8. Sibijske kule

Izvor: <https://sl.vratrips.com/sibiu.html>

3.1.2. Gornji grad Sibiu (Oraşul de Sus)

U središtu gornjeg grada nalaze se tri prekrasna trga. Veliki trg - veliki, otvoreni prostor gdje se održava većina društvenih događanja i božićni sajam u Sibiiu. Rimokatolička crkva i palača Brukenthal, dom jedne od najvažnijih rumunjskih umjetničkih zbirki, dvije su građevine okrenute prema Velikom trgu. Prolaz ispod tornja Stare gradske skupštine povezuje Veliki trg s jednako lijepim Malim trgom. Trećim trgom Sibiu, trgom Huet, dominira Evangelička katedrala.

3.1.3. Veliki trg (Piața Mare)

Prvi put spomenut u pisanom dokumentu 1411. godine kao žitna tržnica, Veliki trg – najveći u gradu – kroz stoljeća je bio tihi svjedok živahne gradske trgovačke aktivnosti, okupljanja, pa čak i javnih pogubljenja. Smješten u srcu starog grada opasanog zidinama, trg je UNESCO proglasio arhitektonskim spomenikom i sadrži neke od najimpresivnijih zgrada u Sibiuu.

Slika 9. Veliki trg u Sibiu

Izvor: Vlastita slika autorice

3.1.4. Most laži (Podul Minciunilor)

Nekoliko strmih ulica i stepenica vodi iz Donjeg u Gornji grad te jedna od njih prolazi ispod "Mosta laži" - popularnog okupljališta mještana. Sagradio ga je Fredericus Hutte 1859. To je bio prvi most od lijevanog željeza u Rumunjskoj. Postoji nekoliko legendi o nazivu Mosta laži. Jedan uključuje trgovce koji su razgovarali o poslu na mostu i pokušavali prevariti svoje klijente. Drugi je da će se most srušiti čim netko laže, dok je na njemu. Unatoč svim legendama, današnji naziv mosta dobio je zbog pogreške u prijevodu: most se u početku zvao Liegenbrücke,

njemački za ležeći most (građen bez nosećih stupova), što zvuči vrlo slično kao Lügenbrücke, što znači "most laži".¹⁹

Slika 10. Most laži

Izvor: <https://sl.vratrrips.com/sibiu.html>

3.2. Brašov

Okružen vrhovima južnih Karpata i sjajan gotičkom, baroknom i renesansnom arhitekturom, Brašov je jedno od najljepših i najposjećenijih mjesta u Rumunjskoj. Brašov su 1211. godine osnovali Teutonski vitezovi na drevnom dačkom mjestu. U 13. stoljeću Brašov su naselili Saksonci i ubrzo je postao jedna od sedam transilvanskih citadela ograđenih zidinama Siebenburgen. Položaj Brašova, na raskrižju trgovačkih putova koji povezuju Osmansko Carstvo i zapadnu Europu, zajedno s prijateljskim poreznim režimom, omogućio je saksonskim trgovcima da steknu značajno bogatstvo i ostvare snažan politički utjecaj u regiji. To se odrazilo i na naziv grada, Kronstadt (njemački) ili Corona (latinski), što znači krunski grad. Snažne utvrde s obrambenim kulama podignute su i održavane sredstvima gradskih obrtničkih cehova.

¹⁹ Romaniatourism.com <https://www.secretromania.com/regions-of-romania/>

Najistaknutija znamenitost Brašova i najveća gotička crkva u Rumunjskoj, Crna crkva, nadvisuje Trg vijeća i stari grad Brašov. Izgrađena između 1385. i 1477. Izgradnja Marienkirche, kako je bila poznata na njemačkom, bila je ometena velikim oštećenjima uzrokovanim turskim napadima 1421. Crkva je dobila njegovo novo ime nakon katastrofe koja se ponovno dogodila 1689. godine, kada je veliki požar srušio većinu grada i zacrnio zidove crkve. Obnova je trajala gotovo 100 godina, a od dvije planirane kule samo je jedna završena. Crna crkva je najveća gotička crkva na relaciji između Beča i Istanbula.

Slika 11. Crna crkva u Brašovu

Izvor: <https://www.romaniatourism.com/brasov.html>

3.2.1. Dvorac Bran

Smješten visoko na vrhu litice visoke 200 metara, okružen austom misterije i legende, dvorac Bran svoju slavu duguje svojim impozantnim kulama i tornjevima, kao i mitu stvorenom oko Drakule Brama Stockera. Dvorac je izgrađen na mjestu uporišta Teutonskih vitezova iz 1212. godine, najpoznatiji dvorac u Transilvaniji prvi put je dokumentiran u aktu izdanom 19. studenoga 1377., kojim se Saksoncima iz Brašova daje privilegija da izgrade Citadelu na granici između Transilvanije i Vlaške nizine. Uske zavojite stepenice dvorca Bran vode do 57

drvenih prostorija, od kojih su neke povezane tajnim prolazima, u kojima se nalaze zbirke namještaja, oružja i oklopa iz razdoblja od 14. do 19. stoljeća. Iako Bram Stoker - autor romana Drakula - nikada nije posjetio Transilvaniju, irski se pisac oslanjao na potragu i svoju bujnu maštu kako bi stvorio mračnu i zastrašujuću zemlju grofa Drakule, što je dovelo do postojanog uvjerenja da je to nekoć bio dom Vlada Drakule II. - Tepeš (Nabijač na kolac), vladar Vlaške. Iako povezanost s princem Vladom Drakulom nije jaka, dvorac Bran i dalje je velika atrakcija za sve ljubitelje grofa. Dvorac gleda na selo Bran i Etnografski muzej na otvorenom koji se sastoji od starih seoskih kuća u lokalnom stilu s namještajem, kućanskim predmetima i nošnjama.²⁰

Slika 12. Dvorac Bran

Izvor: <https://www.zagrebtours.com/hr/place/bran-castle/>

3.3. Alba Iulia

Blaga klima i bogatstvo tla učinili su područje oko Alba Iulije nastanjivim od davnina i postavili Albu kao vodeću vinogradarsku regiju od 1. stoljeća nove ere. Sjeverozapadno od Alba Iulije nalaze se planine Apuseni, a na istoku Transilvanijska visoravan sa svojim valovitim brežuljcima i dubokim, širokim dolinama. Jedno od najstarijih naselja u Rumunjskoj, u antičko doba poznato kao Apulum, Alba Iulia služila je kao najveće vojno i gospodarsko središte tijekom rimske okupacije. Hramovi, mozaici, terme i kipovi, amfiteatri, guvernerova palača

²⁰ Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/brasov.html>

"Daciarum Trium" – sve to predstavlja izvorni dački Apulul kao minijaturnu kopiju matičnog Rima. Episkopska citadela i važno političko, vojno i kulturno središte, Alba Iulia je dosegla svoj vrhunac između 1542.-1690., služeći kao glavni grad nezavisne Kneževine Transilvanije i rezidencija transilvanijskih prinčeva. Godine 1599. Mihai Viteazul (Mihael Hrabri) ovdje je nakratko postigao ujedinjenje tri glavne rumunjske pokrajine: Vlaške, Transilvanije i Moldavije. Grad je kasnije postao važno tiskarsko središte. Danas lokalna sveučilišta nastavljaju tradiciju starih akademskih škola.

Alba znači bijela i dolazi iz vremena kada su Slaveni naselje nazivali Beograd ("Bijeli dvorac"). Iulia dolazi od imena rumunjskog princa Gelua (Iulius na latinskom) koji je vladao zemljom oko Alba Iulie tijekom 10. stoljeća. Habsburgovci su pokušali nametnuti naziv Alba Carolina (Karlsburg) u čast cara Karla VI. Godine 1918. grad je ponovno postao Alba Iulia. Seljačka buna koju su predvodili Horea, Closca i Crisan, izvršena 28. veljače 1785. na brdu Vile (Dealul Furcii), pretvorila je grad Alba Juliju u simbol borbe za pravdu i slobodu. Ovdje je 1. prosinca 1918. pokrajina Transilvanija objavila ujedinjenje s Rumunjskom. Godine 1922. princ Ferdinand okrunjen je za kralja Rumunjske u činu koji je odražavao uniju koju je više od četiri stoljeća ranije postigao Mihai Viteazul.

3.3.1. Tvrđava Alba Iulia (Cetatea Alba Iulia)

Planove tvrđave Alba Iulia - inspirirane Vaubanovim vojnim arhitektonskim sustavima - nacrtao je talijanski arhitekt Giovanni Morando Visconti. Dovršen 1735. godine, najveći je takve vrste u jugoistočnoj Europi. Tvrđava je izuzetna kako po svojim arhitektonskim elementima tako i po ljepoti svojih šest vrata, jedinstvenih u europskim vojnim strukturama.

Gotovo dvanaest kilometara bedema izrađenih od opeke i lomljenog kamena oblikuju zvijezdu sa sedam krakova sa sedam bastiona (Eugen Savojski, Sv. Stjepan, Trojstvo, Sv. Mihovil, Sv. Carol, Sv. Kapistran i Sv. Elizabeta) koji su čuvani uz šest monumentalnih vrata - prekrasnih primjera ranog baroka - stila koji karakterizira transilvanijsku arhitekturu 18. stoljeća.²¹

²¹ Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/alba-iulia.htm>

Slika 13. Alba Iulia

Izvor: <https://www.romaniatourism.com/alba-iulia.html>

3.4. Deva

Deva je veliki grad u zapadno središnjoj Rumunjskoj, smješten na lijevoj obali rijeke Mures, nedaleko od rumunjskog glavnog rudarskog područja ugljena i minerala. Brojni artefakti koji datiraju iz brončanog doba, pronađeni na tom području, pokazuju da je regija Deva naseljena od najmanje 450. pr. Kr.

Ime Deva tom su području možda dali čelnici rimske legije Augusta II koji su – početkom 100-ih godina naše ere – prebačeni iz Castrum Deva u Britaniji (danas grad Chester u Engleskoj) u novo osvojeno područje Dakije / Transilvanije.

Deva ima i nadimak: "Glavni grad rumunjske gimnastike". Od 1978. najbolji gimnastičari zemlje - uključujući olimpijske, svjetske i europske prvakinje Nadia Comaneci, Teodora Ungureanu, Ecaterina Szabo, Lavinia Agache, Daniela Milosevici, Maria Oлару, Catalina Ponor - trenirali su i stjecali svoje obrazovanje u Nacionalnom gimnastičkom centru Deva.

3.4.1. Kip rimskog cara Trajana (Statuia Imparatului Traian)

Kip rimskog cara Trajana stoji ispred gradske vijećnice u Devi. Kako bi povećao slavu svoje vladavine, obnovio financije Rima i okončao ugovor s Dakijom koji se smatrao ponižavajućim, Trajan se odlučio na osvajanje Dakije, zarobljavanje poznatog Decebalovog blaga i kontrolu nad dačkim rudnicima zlata u Transilvaniji. Rezultat njegove prve kampanje bila je opsada dačke prijestolnice Sarmizegetusa i zauzimanje dijela Dakije. Car Trajan ponovno je započeo neprijateljstva protiv Dakije i 105. godine nove ere i 106. godine stekao kontrolu nad značajnim dijelom teritorija Dakije. U spomen na pobjedu cara Trajana protiv Dačana, rimski senat je naručio izgradnju spomenika: samostojećeg stupa (Trajanov stup) poznatog po svom spiralnom reljefu, koji umjetnički opisuje epske ratove između Rimljana i Dačana. Njegov dizajn nadahnuo je brojne stupove pobjede, kako drevne tako i moderne.²²

Slika 14. Deva

Izvor: <https://romaniatourism.com/deva.html>

²² Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/deva.html>

3.5. Făgaraș

3.5.1. Transfăgarasanska cesta

Vožnja ukočenim zavojima, omeđena je oštrim liticama i šumom. Dvotračna cesta do oblaka ponekad ima najužu bankinu koja je odvaja od ruba litice, proglašena najboljom cestom na svijetu, pruža nezaboravno iskustvo za volanom.

Ceauscuisov najslavniji projekt izgrađen je 1970-ih tijekom 4/2 kratke godine - 6 milijuna kg dinamita upotrijebljeno je za miniranje 3,8 milijuna kubnih metara stijene, a najmanje 38 premorenih vojnika umrlo je u nesrećama tijekom njegove užurbane izgradnje.

Iako drugi putovi istočno i zapadno odavde sijeku lakši put sjever-jug, Ceasescu je smatrao da je mudro osigurati karpatski prijelaz na tradicionalnoj granici između Vlaške i Transilvanije, u slučaju invazije. Javni prijevoz ne ide ovom rutom, čiji su dijelovi zatvoreni od listopada do svibnja. Ovuda nije dopuštena vožnja noću.

Tu su štandovi sa suvenirima, restoran i žičara koja vas vodi do jezera Bâlea. Preostalih 13 km do jezera Bâlea labirint je cik-cak oštih poput britve koji se nadvijaju nad provalijama i uokviruju prekrasne poglede. Jezero Bâlea lebdi poput zrcala među stijenama, ponekad potpuno obavijeno oblacima koji se nadvijaju nad vrhom iznad njega. U blizini se nalaze planinska kuća i restoran sa sezonskom kuhinjom od juha i plata sa sirom do gulaša s gljivama. Temperature ovdje mogu biti vrlo niske čak i ako je toplo u podnožju planine Nakon 887 m dugog tunela kroz stijene, nalazi se šuma te slikovito jezero Vidaru i odmah pokraj ceste nalazi se Citadela Poienari pravi Drakulin dvorac (gdje je Vlad Tepes vladao.)²³

²³ Baker, Fallon, Isalska, Romania & Bulgaria, 109.

Slika 15. Tranfagarasanska cesta

Izvor: <https://travel2romania.com/romania/transfagarasan-tourist-places/>

3.5.2. Tvrđava Făgăraș

Tijekom godina tvrđava Făgăraș uglavnom je funkcionirala kao rezidencija za razne prinčeve i njihove obitelji. Zapisi pokazuju da je u 17. stoljeću interijer morao biti prilično luksuzan; nažalost, malo je sačuvano od nekadašnje raskoši. Dvorac je lišen izvornog ukrasa i namještaja kada je u 18. stoljeću pretvoren u vojni garnizon.

Danas se u prekrasno očuvanoj tvrđavi nalazi Muzej okruga Făgăraș. Izloženi su rimski artefakti, zbirka srednjovjekovnog oružja i tradicionalnih narodnih zanata te prekrasna zbirka ikona oslikanih na staklu.²⁴

3.6. Cluj-Napoca

Cluj-Napoca živopisan je grad u Transilvaniji koji oduševljava kombinacijom povijesnih znamenitosti, moderne arhitekture i atraktivnih zabavnih lokacija. Smješten u središtu grada, trg Union jedno je od glavnih okupljališta i mjesto na kojem se održavaju brojna događanja na otvorenom. Na trgu se nalazi i jedna od najposjećenijih turističkih atrakcija grada, crkva Svetog Mihovila stara više od 600 godina. Ova impresivna građevina oduševljava veličinom, arhitekturom i unutrašnjim detaljima te je jedna od glavnih turističkih atrakcija u Transilvaniji.

²⁴ Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/castles-fortresses-romania-fagaras-fortress.html>

U središtu grada smješten je i Trg muzeja s jednom od najstarijih tržnica u gradu. Ime je dobio po Muzeju povijesti Transilvanije koji se nalazi na njemu. Iako nije veliko područje, jedno je od glavnih atrakcija u Cluj Napoci zbog gustoće povijesnih znamenitosti i prekrasnih zgrada. Ovdje se nalazi i mnoštvo restorana i kafića te je cijela zona pješačka. U gradu se nalazi i niz parkova i zelenih zona, kao i muzeja i povijesnih lokaliteta.²⁵

Slika 16. Cluj- Napoca

Izvor: <https://www.romaniajournal.ro/travel/cluj-napoca-in-the-spotlight-again-cnn-ranked-it-among-the-20-beautiful-european-cities-with-hardly-any-tourists/>

4. Obilježja turizma Rumunjske

Turistička industrija u Rumunjskoj uglavnom je usmjerena na njezinu bogatu povijest, srednjovjekovne dvorce, prekrasne planinske krajolike, odmarališta na plažama i deltu Dunava. Od 2015. broj dolazaka u turistički smještaj u Rumunjskoj povećava se za otprilike milijun svake godine. Do 2019. godine u smještajnim objektima zabilježeno je preko 13 milijuna dolazaka turista. Vrijedno je spomenuti da su brojke u stalnom porastu i za domaće i za strane dolaske. Međutim, zbog izbijanja korona virusa (COVID-19) u 2020. broj dolazaka turista pao je za više od 50 posto u odnosu na prethodnu godinu, te iznosi svega 6,34 milijuna ljudi. U 2023. godini zemlja je postigla rekordan broj turista - 13,65 milijuna. Slijedeći grafikon prikazuje upravo te podatke, u milijunima dolazaka.

²⁵ Putni kofer, <https://putnikofer.hr/mjesta/cluj-napoca-u-rumunjskoj/>

Grafikon 1. Broj dolazaka u turistički smještaj od 2006. do 2023. (u milijunima)

Izvor: Samostalna izrada autora prema stranici Statista

<https://www.statista.com/statistics/413253/number-of-arrivals-spent-in-short-stay-accommodation-in-romania/>

Turizam se u Rumunjskoj suočava s mnogim izazovima. To uključuje razvoj turističku infrastrukturu i potrebu poboljšanja promocije, uz nedostatak financijska sredstva, nedostatak kolektivne vizije i pasivan stav turističke trgovine.²⁶ Prometna infrastruktura Rumunjske jedna je od najnerazvijenijih u Europskoj uniji. Istraživanje provedeno u Rumunjskoj 2018. pokazalo je da 93% ispitanika nije zadovoljno cestovnom infrastrukturom u zemlji, a 85% željezničkom mrežom. Imaju dobre razloge da budu nezadovoljni. U prvih šest mjeseci 2019. kumulirana kašnjenja svih prometovanih vlakova iznosila su više od tri godine. Prosječna brzina teretnog vlaka trenutno je 15 km na sat, dok je prosječna brzina putničkog vlaka nešto veća od 40 km na sat. Glavni razlog je loše stanje željezničke mreže, koja je tijekom godina patila od značajnog nedovoljnog ulaganja u održavanje. To je dovelo do ograničenja brzine na određenim dionicama i vožnje vlakova manjim brzinama od onih registriranih prije gotovo 100 godina. Rumunjska ima jednu od najkraćih mreža autocesta u Europskoj uniji. Mreža je dugačka nešto više od 900 km i nalikuje slagalici s mnogo dijelova koji nedostaju. Autoceste i državne ceste čine nešto više od 20% cestovne mreže. To uzrokuje česte prometne gužve i uska grla na najprometnijim

²⁶ Europska komisija https://commission.europa.eu/index_en?wt-search=yes (preuzeto 7.6.2024.)

dionicama te brzine od 10-20 km/h.²⁷ Mnoga pitanja su strukturna, uključujući stvaranje pravnog okvira za vođenje turizma, turističkih aktivnosti, česte promjene poreznih politika, neadekvatna suradnja dionika u turističkom sektoru te nedostatak kompetentnih rukovoditelja za učinkovito upravljanje destinacijom.²⁸

5. Razvojne mogućnosti turizma Transilvanije

Razvojne mogućnosti turizma Transilvanije su mnogobrojne te obuhvaćaju razne aspekte, od kulturnog i povijesnog turizma do ekoturizma i avanturističkih sportova.

Mărginimea Sibiului je regija u južnoj Transilvaniji, poznata po tradiciji pastirstva i ovčjeg sira. Iako se nalazi u neposrednoj blizini Sibiu, lanac sela u podnožju Karpata predstavlja vezu s prirodom, gdje zajednice žive sporo, a običaji se pažljivo čuvaju. Moguće je doći pješice ili biciklom do uskih ulica s kućama živih boja i velikim drvenim vratima. Tamo se nalaze lokalni muzeji (Săliște, Sibiel, Jina, Rășinari) te je moguće sudjelovati u lokalnim festivalima. Sela se izmjenjuju s voćnjacima, slikovitim dolinama, listopadnim i crnogoričnim šumama, sjenokošama s kolibama, pašnjacima oživljenim stadima ovaca, a u srcu destinacije nalazi se planinsko odmaralište Păltiniș. Lokalne ceste pogodne su za biciklizam, a planinsko područje ima gustu mrežu pješačkih, trkačkih i biciklističkih staza²⁹

Sheep Happens je ekoturistička aktivnost koju organizira Reky Travel and Events, koja predlaže vikend za bijeg, u srcu planina Lotrului i Cindrel, daleko od tehnologije i svakodnevne rutine. Turistima pokazuju kako se proizvodi sir (Burduf – slana vrsta rumunjskog sira, napravljena od ovčjeg mlijeka, jakog okusa i blago mekane teksture), nude iskustvo spavanja u štalipokazuju kako se vode ovce na ručak a turisti sudjeluju u tim aktivnostima, a sve to uz ukusna, autohtona jela.³⁰ Ponuda radionica za tradicionalne zanate, umjetnost i kuhanje može privući turiste koji se žele aktivno uključiti i naučiti nove vještine.

Jedna od razvojnih mogućnosti turizma Transilvanije također je i ekoturistička destinacija Băile Tușnad i njezina okolica koja se nalazi na istoku Transilvanije, gdje se tijekom godina razvija turistička infrastrukturu (tematske staze, biciklističke rute, obnovu mineralnih izvora), a također su izradili i korisne materijale, poput ekoturističke karte regije. Kroz razne aktivnosti

²⁷ Europska investicijska banka <https://www.eib.org/en/stories/romanian-transport-infrastructure-roller-coaster-ride> (preuzeto 7.6.2024.)

²⁸ Europska komisija https://commission.europa.eu/index_en?wt-search=yes (preuzeto 7.6.2024.)

²⁹ Eco-Romania, <https://www.eco-romania.ro/en/eco-destinations/marginimea-sibiului/>

³⁰ Eco-Romania, <https://www.eco-romania.ro/en/marginimea-sibiului-en/sheep-happens-huts-sheepfolds-and-burduf/>

(kupanje, promatranje životinja, plivanje, rafting, skijanje, jahanje) i projekte nastoje privući aktivne turiste u ekoturističku destinaciju Băile Tușnad i okolicu te imati ekoturističku destinaciju poboljšane funkcionalnosti i održivosti, koja će privući i zadovoljiti potrebu za znanjem i iskustvom segmenta aktivnih i odgovornih turista te dugoročno doprinijeti očuvanju i održivom korištenju prirodne i kulturne baštine destinacije.³¹

Transilvanija je bogata termalnim izvorima koji su poznati po svojim ljekovitim svojstvima i privlače brojne turiste zainteresirane za wellness i zdravstveni turizam. Razvoj toplica i wellness centara može privući turiste zainteresirane za zdravstvene benefite termalnih voda kao što je balneoterapija. Balneoterapija prema Hrvatskoj enciklopediji je liječenje i rehabilitacija mineralnim vodama i muljevima u prirodnim lječilištima. Balneoterapija se primjenjuje kod bolesti i stanja nakon ozljeda organa za pokretanje, bolesti srca i krvnih žila, dišnih i probavnih organa, ženskih i kožnih a i nekih metaboličkih i živčanih bolesti.³² Baile Felix se nalaze blizu grada Oradea, na zapadu Transilvanije te su jedan od najpoznatijih i najstarijih termalnih centara u Rumunjskoj. Ljekoviti prirodni resursi koje koriste toplice u Baile Felixu uključuju geotermalne vode - bogate oligometalima, bikarbonatom, kalcijem i natrijem - i blato bogato koloidnim željeznim hidrosulfidom. Trenutno su najveće rumunjsko lječilište.³³ Razvoj turizma u Transilvaniji može značajno doprinijeti ekonomskom razvoju regije, očuvanju kulturne baštine i unapređenju kvaliteta života lokalnog stanovništva. Slijedeća SWOT analiza prikazuje interne slabosti i snage te eksterne prilike i prijetnje regije Transilvanije.

³¹ Baile Tusnad <https://bailetusnad.eco/cine-suntem/?lang=en>

³² Hrvatska enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/clanak/balneoterapija>

³³ Romania tourism <https://www.romaniatourism.com/spa-romania-baile-felix.html>

Tablica 3. SWOT analiza regije Transilvanije

Snage	Slabosti
<p>1. Bogata kulturna i povijesna baština te razvijen mračni turizam:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mnogi dvorci, srednjovjekovni gradovi i povijesna mjesta (npr. dvorac Bran, Sibiu, Sighișoara). <p>2. Prirodne ljepote:</p> <ul style="list-style-type: none"> Preljepi pejzaži, Karpati, nacionalni parkovi (npr. Apuseni, Retezat). <p>3. Raznovrsnost turističkih ponuda:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kulturni, avanturistički, ekoturizam, zdravstveni i wellness turizam. <p>4. Termalni izvori i wellness centri:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mnogobrojne terme i liječilišta (npr. Baile Felix, Sovata). 	<p>1. Nedovoljno razvijena infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> Loši putevi i javni prijevoz u nekim dijelovima. <p>2. Nedovoljna promocija:</p> <ul style="list-style-type: none"> Slaba međunarodna promocija i marketing. <p>3. Ograničena ponuda luksuznog smještaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nedostatak vrhunskih hotela i luksuznih odmarališta.
Prilike	Prijetnje
<p>1. Razvoj zdravstvenog i wellness turizma:</p> <ul style="list-style-type: none"> Iskorištavanje termalnih izvora za razvoj toplica i wellness centara. <p>2. Eko i održivi turizam:</p> <ul style="list-style-type: none"> Promocija ekoturizma i održivih turističkih praksi. <p>3. Kulturni i festivalski turizam:</p> <ul style="list-style-type: none"> Organizacija međunarodnih festivala i kulturnih događaja. 	<p>1. Politička i ekonomska nestabilnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> Promjene u političkoj situaciji i ekonomske krize (inflacija). <p>2. Ekološki problemi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zagađenje i degradacija prirodnih resursa. <p>3. Konkurencija drugih destinacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> Povećana konkurencija od strane drugih turističkih destinacija. <p>4. Pandemije i zdravstvene krize:</p> <ul style="list-style-type: none"> Utjecaj pandemija na turizam i putovanja.

Izvor: samostalna izrada autora.

Zaključak

Transilvanija predstavlja regiju s ogromnim turističkim potencijalom koji je nažalost nedovoljno iskorišten. Ističe se bogatom kulturnom i povijesnom baštinom s razvijenim mračnim turizmom poput mnogih dvoraca, srednjovjekovnih gradova i povijesnih mjesta kao što su dvorac Bran, Sibiu i Sighișoara i prirodnim mnogim prirodnim ljepotama. Međutim, važno je podizanje svijesti o turističkom potencijalu Transilvanije putem promocije kulturnih i prirodnih atrakcija te je potrebno ulagati u prometnu infrastrukturu. Također, potrebno je poboljšati kvalitetu turističkih usluga i smještajnih kapaciteta kako bi se osiguralo zadovoljstvo posjetitelja te povećao njihov broj. Turizam kao grana gospodarstva je i dalje zanemaren, kako u regiji, tako i u cijeloj Rumunjskoj. Iz SWOT analize navedene u radu, može se zaključiti da su razvojne mogućnosti turizma mnogobrojne i obuhvaćaju razne aspekte, od kulturnog i povijesnog turizma do ekoturizma i avanturističkih sportova. Razvoj turizma u Transilvaniji ima potencijal doprinijeti ekonomskom rastu, očuvanju kulturne baštine i poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Kroz ulaganja u turističku infrastrukturu i promociju kulturnih i prirodnih atrakcija, Transilvanija može postati privlačnija destinacija za putovanja. Poboljšanje kvalitete smještaja i turističkih usluga ključno je za osiguranje zadovoljstva posjetitelja, što će dugoročno povećati broj turista i pozitivno utjecati na lokalno stanovništvo. Ključ uspjeha u daljnjem razvoju Transilvanije kao turističke destinacije leži u strateškom razvoju i održivom upravljanju turističkim resursima, čime će se omogućiti trajna korist za lokalnu zajednicu i očuvanje jedinstvene baštine ovog kraja.

Bibliografija

KNJIGE:

1. Baker, Mark, Steve Fallon i Anita Isalska. *Romania & Bulgaria*. 7.izdanje. Lonely Planet, 2017.
2. Bilen M, Bučar K. *Osnove turističke geografije*. Zagreb: Mikrorad, 2004.
3. Curić, Zoran, Nikola Glamuzina i Vuk Tvrтко Opačić. *Geografija turizma*. Zagreb: Naklada Ljevak, 2013.
4. McAdam Marika, Alexis Averbuck, James Bainbridge, Mark Baker, Chris Deliso, Peter Dragicevich, Mark Elliott, Tom Masters, Craig McLachlan, Anja Mutić i Tamara Sheward. *Southeastern Europe*. 1. izdanje. Lonely Planet, 2013.

INTERNETSKI IZVORI:

1. Baile Tusnad <https://bailetusnad.eco/cine-suntem/?lang=en> (09.05.2024.)
2. Baile Tusnad, <https://bailetusnad.eco/cine-suntem/?lang=en>, (09.05.2024.)
3. Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Drainage> (06.05.2024.)
4. Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Land> (08.05. 2024.)
5. Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns> (06.05.2024)
6. Britannica <https://www.britannica.com/place/Romania/Settlement-patterns> (07.05.2024.)
7. Britannica, <https://www.britannica.com/place/Romania/Drainage>, (22.04. 2024.)
8. Britannica. <https://www.britannica.com/place/Romania/Drainage> (22.04. 2024.)
9. Eco-Romania <https://www.eco-romania.ro/en/eco-destinations/marginimea-sibiului/> (09.05.2024.)
10. Eco-Romania <https://www.eco-romania.ro/en/marginimea-sibiului-en/sheep-happens-huts-sheepfolds-and-burduf/> (09.05.2024.)
11. Europska investicijska banka <https://www.eib.org/en/stories/romanian-transport-infrastructure-roller-coaster-ride> (7.6.2024.)
12. Europska komisija https://commission.europa.eu/index_en?wt-search=yes (7.6.2024.)

13. Europska unija https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/romania_hr (6.6.2024.)
14. Eurostat <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/countryfacts/> (6.6.2024.)
15. Hrvatska enciklopedija <https://www.enciklopedija.hr/clanak/balneoterapija> (09.05.2024.)
16. Hrvatska enciklopedija. <https://enciklopedija.hr/clanak/rumunjska>, (17.04.2024.)
17. Putnikofer.hr <https://putnikofer.hr/mjesta/cluj-napoca-u-rumunjskoj/> (22.04.2024.)
18. Romania tourism <https://www.romaniatourism.com/spa-romania-baile-felix.html> (10.05.2024.)
19. Romaniatourism <https://www.romaniatourism.com/people.html> (07.05.2024)
20. Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/alba-iulia.htm> (20.04.2024.)
21. Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/brasov.html> (20.04.2024.)
22. Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/castles-fortresses-romania-fagaras-fortress.html> (23.04.2024.)
23. Romaniatourism.com <https://www.romaniatourism.com/economy.html> (07.05.2024.)
24. Romaniatourism.com <https://www.secretromania.com/regions-of-romania/> (20.04.2024.)

Popis tablica

Tablica 1. Ekonomski pokazatelji Rumunjske (u dolarima)	10
Tablica 2. Usporedba ekonomskih pokazatelja Rumunjske, Hrvatske i Austrije.....	12
Tablica 3. SWOT analiza regije Transilvanije.....	32

Popis slika

Slika 1. Kartografski prikaz Rumunjske	3
Slika 2. Klima Rumunjske prema Köppenu.....	7
Slika 3. Dobna analiza Rumunjske	9
Slika 4. Uvoz i izvoz Rumunjske za 2022.godinu	11
Slika 5. Kartografski prikaz turističkih regija Rumunjske.....	14
Slika 6. Kartografski prikaz Rumunjske s naglaskom na regije	16
Slika 7. Sibiu	17
Slika 8. Sibijske kule	18
Slika 9. Veliki trg u Sibiu	19
Slika 10. Most laži.....	20

Slika 11. Crna crkva u Brašovu.....	21
Slika 12. Dvorac Bran	22
Slika 13. Alba Iulia.....	24
Slika 14. Deva	25
Slika 15. Tranfagarasanska cesta.....	27
Slika 16. Cluj- Napoca	28